

Explanatio sancti Thome

hos facit. **Et addit.** **Qua** me audisti: quasi dicitur non es deceptus quia hoc tibi tradidi quod a christo audisti. **1. Cor.** 15. **Ego** enim accepi a domino quod et tradidi vobis. **Luce** 10. **Qui** vos audit me audit et. **Et** hoc in fide et dilectione quia si aliquis omnia verba sana sciret et non crederet non esset idoneus: nec etiam diligeret quia de facili recederet a doctrina vel per adversa vel per prospera. **Heb.** 11. **Sine** fide impossibile est placere deo **1. Job.** 3. **Qui** non diligit manet in morte et. **Et** hoc in christo iesu quod vera fides est eorum que christus docuit et vera dilectio est in christo qui dedit spiritum sanctum per quem deum diligimus. **Hec** igitur habens custodi bonum depositum quod scilicet dedit tibi id est officium predicationis ut nunquam a veritate recedas nec propter timorem officii predicationis villo tempore dimittas. **Prover.** 4. **Omni** custodia serva cor tuum et. **Prime** **1. Tim.** 6. **Secundo** timothee depositum custodi et. **Et** hoc custodi bono adiutorio scilicet per spiritum sanctum. **Prime** **1. Cor.** 3. **Nescitis** quia templum dei estis et spiritus dei habitat in vobis et. **Secundo** aliam litteram monet ad duo. **Primo** ad sanam doctrinam. **Secundo** ad perseverantiam in ea in fine quam dico et quando non imitatur. **Deinde** cum dicit: scis hoc et. ostendit necessitatem monitionis ex defectu et profectu aliorum. **Quando** enim aliquis videt aliquos sociorum suorum proficere et aliquos deficere nititur sequi bonos. **Et** ideo primo commemorat deficientes: scilicet proficientes ibi. **Dei** misericordiam et. ostendit ergo quid custodiat alius est periculum. **Prime** **1. Cor.** 10. **Qui** se existimat stare videat ne cadat et. **Et** ideo dicit. **Et** in fallacia erant pleni simulate enim fuerat apolo vel scilicet addisceret unde faceret calumniam apostolo. **Iti** ergo qui sunt adversi a fine sunt modo in asina inter quos seipue sunt isti duo qui convulsi sunt per iacobum. **Deinde** cum dicit. **Dei** misericordiam et. ostendit aliorum profectum et precipue cuiusdam onesiphori commemorans. **Primo** bona que sibi contulit rome. **Secundo** que in asina. **Item** primo optat ei dei misericordiam. **Secundo** ostendit meritum misericordie. **Tertio** tempus misericordie. **Primo** cum dicit. **Dei** misericordiam et. **Recte** optat ei misericordiam quia presens vita miseria est **1. Job.** 14. **Homo** natus de muliere brevis vivens tempore: replet multis miserijs et. **Dicit** dei non solum persone sed familie quia propter bonitatem unius deriuatur gratia ad totam familiam. **Mat.** 10. **Si** quidem fuerit domus illa digna veniet pax vestra super eam et. **Meritum** autem misericordie est misericordia quam habebat in apostolum. **Unde** dicit: quia sepe me refrigeravit: scilicet quietem prestando. **Mat.** 5. **Beati** misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur. **Ecc.** 18. **Honne** ardorem refrigerabit ros et. **Job.** 16. **Viscera** sanctorum requieverunt pro te frater et. **Et** cathenam meam et. **infra.** 2. **Laboro** vobis ad vincula: quasi male operans et. non erubuit sed cum romana venisset sollicitus ut amicus quesivit. **Ecc.** 6. **Si** possides amicum in reparatione posside illum et. **Prover.** 17. **Omni** tempore diligit qui amicus est et. **Optat** autem misericordiam futuri seculi cum dicit. **In** illa die in qua scilicet dominus iudicabit omnes quoniam misericordia est necessaria: non solum autem rome sed et ephesi. **Et** ideo dignus est divina misericordia.

Capitulum secundum.

Ergo fili mi confortare in gratia quam est in christo iesu: et que audisti a me per multos testes: hec commenda fidelibus hominibus qui idonei erunt et alios docere. **Labora** sicut bonus miles christi iesu. **Nemo** militans deo implicat se negotijs se-

cularibus ut ei placeat cui se probavit. **Nam** et qui certat in agone: non coronabitur nisi legitime certaverit. **Laborantem** agricolam oportet primum de fructibus accipere. **Intellige** que dico: dabit enim tibi dominus in omnibus intellectum.

Supra induxit timotheum ad diligentem evangelii predicationem: inducit eum hic ad constantem tolerantiam martyrii. **Et** primo inducit eum a sustinenda passione pro salute fidelium. **Secundo** docet eum qualiter resistat infidelibus. **Ibi.** **Noli** verbis et. **Iti** primo inducitur preparatio ad martyrium sustinendum. **Secundo** exhortatio martyrii ibi. **Memor** esto et. **Preparatio** martyrii permittit quantum ad tria. **Primum** est animi fortitudo. **Secundo** est bonorum dispensatio ibi. **Et** que audisti et. **Tertium** est fructuosus militie labor ibi. **Labora** et. **Requiri** autem ad martyrium animi fortitudo que est circa pericula mortis: et ideo dicit. **Tu** ergo fili mi scilicet que per evangelium genui confortare in gratia: **ps.** **Viriliter** agite et confortetur cor vestrum et. **no** in te scilicet cuius fortitudo est vana sed in deo. **Ephe.** 6. **Confortamini** in domino et in potentia virtutis eius et. **In** gratia. **i.** gratuito dei dono pro christo. **Jo.** 1. **Gratia** et veritas per iesum christum facta est et. **Secundo** est dispensatio bonorum. **Circa** quod notandum est quod quando aliquis adducit ad mortem disponit de suis. **Non** ergo minus debet esse sollicitus scilicet de bonis spiritualibus sibi creditis quod non dispereat post eorum mortem sed alijs credant: et ideo monet eum ut si ad martyrium venerit quod dispense doctrinam fidei. **Et** primo ponit quod accepit quod pro auditu. **Unde** dicit. **Qua** audisti iussu a me et ego a christo. **Et** dico a me non singulariter sed communi firmata per multos testes id est per legem et prophetas. **Ro.** 5. **Testificata** a lege et a prophetis et. **Et** per apostolos. **1. Cor.** 15. **Sicut** enim ego sine illi sic predicavimus et sic credidistis et. **Hec** commenda in quantum sunt accepta. **Sap.** 7. **Qua** sine fictione videlicet sine invidia coico et. **Fide** libus hominibus: ut scilicet querat lucrum temporale sed gloriam dei. **1. Cor.** 4. **Dic** iam queritur inter dispensatores ut fidelis quis inveniatur et. **Mat.** 24. **Fidelis** servus et prudens que constituit dominus super familiam suam et. **Iti** qui sunt idonei ad dispensandum. **Debet** autem esse idoneus tripliciter. **Primo** intellectu ut sint sapientes ad intelligendum. **Luce.** 21. **Ego** dabo vobis os et sapientiam et. **Iti** linguarum ut facundi ad docendum. **Isa.** 50. **Dominus** dedit mihi linguam eruditam ut sciam suscitare eum qui lassus est verbo et. **Iti** ope quod cepit iesus facere et docere. **Act.** 1. **Deinde** cum dicit. **Labora** et. ponit tertium scilicet legitimum militie labor ad quem primo hortat. **Secundo** ponit laboris primum ibi. **Nam** et qui et. **Tertio** militie stipendia. **Laborantem** et. **Iti** primo hortat ad legitimum laborem. **Secundo** exponit quis labor sit legitimus ibi. **Nemo** et. **Dicit** ergo **Labora** et. **Est** autem tripliciter aliquid miles christi. **Primo** in quantum pugnat contra peccata. **Job.** 7. **Militia** est vita hominis super terram et. **4.** **Cunctis** diebus quibus nunc milito expecto et. **Et** hec pugna est contra carnem mundum et diabolum. **Ephe.** 6. **Non** est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem et. **Secundo** est aliquid miles christi pugnando contra errores. **2. Corinthio.** 10. **Arma** militie nostre non sunt carnalia: sed potentia deo ad destructionem munitionum consilia destruentes et. **Tertia** est militia martyrii contra tyrannos. **Et** hec est laboriosior. **Jo.** 25. **Unquid** est numerus militum eius. **Et** non debet quiescere miles quia dicitur a militia sustinenda. **Deinde** cum dicit. **Nemo** et. exponit quid sit legitimus labor. **Et** primo inducit eum ad laborem. **Secundo** ostendit qualis debet esse bonus miles ibi. **Et** ei pla-

in epistolam II ad Timotheum II

cēt. **Primo** circa primū duo facit quia exemplū po-
 nit. **Secundo** manifestat. **Dicit ergo.** Nemo. **zc.** Circa
 primū sciendum ē qd alius ē finis militie spūalis z alius
 est finis militie corporalis: quia finis militie corporalis
 est vt obtineat victoriam contra hostes patrie: z iō milites
 debent abstinere ab his que abstrahunt a pugna pu-
 ta a negocijs z delicijs. **p̄me** **1. Cor. 9.** Qui in agone cō-
 tendit ab omnibus se abstinere. **Sed** militie spūalis fi-
 nis ē vt victoriam habeant ab hominibus qui sunt con-
 tra deum: z ideo oportet qd abstineant ab omnibus que
 distrabunt a deo: hec autem sunt negocia secularia: quia
 sollicitudo huius seculi suffocat verbum. **Et ideo** dicit is-
 plicat se. **Sed contra.** **Negocia** secularia sunt tempora-
 lia: hoc autem apostolus fecit quādo vixit de labore ma-
 nuum suarum. **Respondet** dicendū est qd apostolus dicit
 implicat z non dicit exerceat: ille autem eis implicatur
 cuius curat sollicitudo iniungitur circa ipsa. **Et tūc** p̄-
 p̄rie ipsa hec interdiciuntur militibus xp̄i in quibus ostē-
 ditur non esse necesse implicari animū. **Itē** non dicit sim-
 pliciter implicatur sed dicit implicat se: quia quandoq̄
 implicatur z non se implicat. **Implicat** enim se quando
 sine pietate z necessitate assumit: sed quando necessitas
 officij pietatis z auctoritatis exercetur tunc non impli-
 cat se sed implicatur huiusmodi necessitate. **Roma. 16.**
Assistatis ei in quocunq̄ negocio vestri indiguerit. **Can-**
sa autem quare nō debet se implicare ē vt ei placeat. **p̄me**
Job. 2. Si quis diligit mundum non est charitas p̄ris
 in eo. **Qui** enim est miles xp̄i deuotus se ad militandū
 deo: z ideo v3 conari vt ei placeat cui se deuotus. **De-**
inde cum dicit. **Nam** z qui zc. ponit laboris premium.
Et quia diceret aliquis. **Quia** paula magna imponis: sed
 quis est eorum fructus? **Respondet** assumatis exemplū
 in pugnis secularibus vbi non omnes sed legitime pu-
 gnantes accipiunt coronam. **Sic** ergo erit z in spūalib⁹
 qd nullus coronabitur nisi seruet debitas leges pugne.
p̄me **1. Cor. 9.** Illi quidem vt corruptibile coronam ac-
 cipiunt: nos autem incorruptam. **zc.** **Sap. 4.** Imperpe-
 rum coronata triumphat. **Deinde** cum dicit. **La-**
borantem zc. ostendit stipendia interdiciuntur ei negocia
 secularia. **Et** primo proponit stipendia sub metaphora.
Secundo exponit ibi. **Intellige** zc. officium enim p̄di-
 catorum z doctorum est officium militum: inquantū in-
 surgunt contra hostes z vicia. **Item** agricolae inquantū
 fructum faciunt promouendo ad bona: huius. **Ager** est
 ecclesia z p̄cipalis agricola est deus interius z extern⁹
 operans. **Jo. 15.** Ego sum vitis vera z pater me⁹ agrico-
 la est zc. **Homines** autē exterius adhibēt ministerijs. **1.**
1. Cor. 3. Ego plantavi apollo rigauit: deus autē incre-
 mentum dedit zc. **Isti** sunt exteriores agricolae. **Job. 31.**
Si animam agriculturalum eius affliri zc. **Isti** ergo agri-
 colam oportet fructum accipere: huius fructus sunt ope-
 ra virtutum. **Ecc. 2. 4.** Flores mei fruct⁹ honoris z hos-
 nestatis zc. **Sal. 5.** Fructus autem spiritus est charitas
 gaudium: pax patientia zc. **Inter** hos fructus sūt z fru-
 ctus elemosynarum. **Act. 9.** Hec erat plena fructib⁹ hos-
 nis z elemosynis quas faciebat. **Isti** ergo debēt princis-
 paliter fructum percipere vt ip̄i gaudeāt. **p̄rio** de sub-
 ditorum fructibus. **Phil. 4.** Itaq̄ fratres mei charissi-
 mi z desiderantissimi gaudium meum z corona mea zc.
Secundo de subsidijs temporalibus nō pro p̄mio prin-
 cipali sed stipendio. **Gal. 6.** Communicet autem is qui ca-
 thetizatur verbo: vel qui se cathetizat in omnib⁹ bonis.
Mat. 10. Dignus est operarius cibo suo. **Deinde** cuz
 dicit. **Intellige** zc. exponit que dixerat sequens modus
 xp̄i post parabolas. **Mat. 13.** Qui habet aures audiēdi
 audiat. **Quasi** dicat. **Reduc** hec ad intelligentiā spūalē

Dan. 16. Intelligentia enim opus est i visione: quasi dicitur
 ceret aliquis: tu dicit accipe stipendium o timothee: sed
 tu non facis quia de labore manuum vis viuere. **Unde**
 intellige quia est necessaria discretio: quia ibi non sūt ac-
 cipienda vbi ē occasio auaritie contra euangeliū vel pro-
 pter cupiditatem vel propter otium z hoc poteris intel-
 ligere: quia dabit zc. **p̄me** **Job. 2.** Anctio docebit vos
 de omnibus. zc.

Lectio secunda.

Memor esto dominū iēsu xp̄m resur-
 rexisse a mortuis ex semine dauid sicut
 euangeliū meū i quo laboro vsq̄ ad
 vincula quasi male operans. sed verbum dei
 nō est alligatū. Ideo oia sustineo prop̄ ele-
 ctos: vt z ip̄i salutē cōsequant̄ que est i xp̄o
 iesu cū gloria celesti. Fidelis sermo Nam si
 cōmortui sum⁹: z cōuiuem⁹: si sustinebim⁹
 z cōregnabim⁹. si negauerimus z ille nega-
 bit nos. si nō credimus. ille fidelis p̄manet
 negare seipsū non potest. Hec cōmone testi-
 ficans corā deo. Noli cōtēdere verbis ad ni-
 hil enim vtile est nisi ad subuersionē audi-
 entium. Sollicite autem cura teipsū proba-
 bilem exhibere deo: opariū incōfussibilez re-
 cte tractantem verbum veritatis.

Supra ponit preparatio ad martyrium: hic ponitur ex-
 hortatio ad ip̄m: z primo p̄mittit exemplum premij. **Se-**
cundo exemplū martyrij ibi. **In** quo laboro zc. **Tertio**
 manifestat consequentiam premij ad martyriū ibi. **Fide-**
lis sermo zc. **Nam** premium mortis preciose martyrij ē
 resurrectio gloriosa: cuius exemplum precessit in capite
 nostro xp̄o. **Et** iō dicit. **Memor** esto. **Quasi** dicat. **Dim-**
nū nrm iesum xp̄m supple habe in mēte contra tribulaciones
Prover. 3. In omnibus vijs tuis cogita illū: z ip̄e diriget
 gressus tuos. **Multa** enim sunt in eo cogitanda: sed spe-
 cialiter resurrectio. **Ad** hanc enim oia ordinant et preci-
 pue totus xp̄iane religionis status. **Ro. 10.** Si confite-
 ris in ore tuo dominū iesum z in corde tuo credideris qd
 deus excitauit illuz a mortuis saluus eris. **Et** nota qd nō
 dicit resuscitatū qd z si p̄ eū suscitauerit tū pp̄ta etiam
 virtute resurrexit z ē prim⁹ resurgentiū. **1. Cor. 15.** Sz
 qd fm naturā hūanā surrexit z mortu⁹ ē ex semine dauid.
Ro. 1. Qui fact⁹ ē ex seie dauid fm carnē zc. **Secū-**
ndū euangeliū meū. i. a me p̄dicatū. **1. Cor. 15.** **Horū** autē fa-
 cio vobis euangeliū qd p̄dicauit vobis zc. **Qui** p̄dicat
 euangeliū ē minister euangelijs: sicut qui baptizat ē mīster
 baptismi. **Tamen** non potest dici baptismi meū sz euan-
 gelium sic. **Et** hoc ideo quia multum facit exhortatio et
 sollicitudo. **Deinde** cum dicit. **In** quo laboro zc. ostē-
 dit se in exemplum martyrij z primo eius penam. **Secū-**
dū eius cām ibi. **Ideo** omnia zc. **Tria** autē ostendit eē in pe-
 na scz acerbitate obprobriū z cōstantiā. **Acerbitatē** post
 eū dicit. **In** quo scz euangeliū p̄dicādo vel p̄ quo laboro
 id ē affligor: z hoc vsq̄ ad vincula: qd qm hanc epistolā
 scripsit erat rome i vinculis. **Ephe. vi.** **Ministeriū** euā-
 gelij p̄ quo legatiōe fungor in cathēna. **Obprobriū** qd
 tū ad infideles eū dicit. **Quasi** male operans: xp̄iani enī
 tūc reputabant pessimi. **Luc. 9.** **Hi** eritis cū vos ode-
 rūt homines z separauerint z exprobrauerint zc. **Chri-**
stus etiam fuit damnatus quasi male operans. **Esa. 53.**
Et cum sceleratis reputatus est. **Constantiam** autem

Expianatio sancti Thome

om̄dit cum dicit. **S**z xbum dei. **rc.** licz enim corpus sit alligatu: tamen verbum dei non ē alligatu: quia p̄dicatio fuit ex voluntate apostoli que libera ē ⁊ precipue p̄pter efficaciam charitatis que nihil timet. **Ro. 8.** **Cer̄** sum enim quia neq; mors neq; vita **rc.** Quia sicut p̄me **Jo. 3.** dicitur: Maior est deus corde nostro **rc.** Et dicitur q̄ in vinculis existens multos conuertit. **¶ Deinde** cuz dicit. Ideo omnia **rc.** ostendit causam quia martyre non pena facit sed causa. Duplex autem est causa martyrij. s. propter diuinū honorem ⁊ salutem proximi. **¶ Propter** deum quidē: quia **Roma. 8.** Propter te mortifi camur tota die **rc.** Propter salutē proximorū quia dicit hic **¶ Propter** electos. **Joh. 15.** Maiorem charitatem; nemo habet vt animā suam ponat quis pro amicis suis **rc.** p̄me **Jo. 3.** Quoniam ille pro nobis animā suā posuit ⁊ nos debemus pro fratribus animas ponere. Et dicit propter electos quia quecunq; bona sunt specialiter cedunt in bonum electorum non reproborū. Et quomodo: vt ⁊ ipi **rc.** Sed nunquid nō sufficit passio xpi. Dicendum ē q̄ sic effectiue: sed passio apostoli dupliciter: quia dabat exemplum persistendi in fide. **¶ Secundo** quia confirmabat fides: ⁊ ex hoc inducebant ad salutem. Et hoc in xpo id ē que venit nobis per eum. **¶ Mar. p̄mo.** Ipse enim saluum faciet populū a peccatis eorum **rc.** Et hoc nō solū salutē gratie presentē sed etiam cū gloria celesti. **¶ Mar. 5.** **¶ Merces** vestra copiosa est in celis. **¶ Deinde** cuz dicit. **¶ Fides** vestra sermo **rc.** ponit consequentiā premij ad meritū martyrij. Et primo ponit attestatiōē. **¶ Secundo** cōsequentiā ibi. **¶ Nam** si **rc.** **¶ Tertio** confirmat per testimoniū ibi. **¶ Hec** comone **rc.** Dicit ergo fidelis **rc. i.** verbum qd̄ dicam ē fidele. **¶ Apoc. vltimo.** Hec verba fidelissima sunt. **rc.** **¶ Deinde** cum dicit. **¶ Nam** si **rc.** ponit consequentiā ⁊ primo de remuneratione honorū. **¶ Secundo** de punitione malorū ibi. **¶ Si** negauerimus **rc.** In premio bonorum sunt duo scz reparatio ⁊ resurrectio. Et ideo primo ostendit q̄ per christum venit ad reparatiōem vite. **¶ Secōdo** q̄ ipi veniunt ad resurrectiōē ibi. **¶ Si** sustinemus **rc.** **¶ Dic** ergo. **¶ Si** comortui sum us scz cum christo ⁊ hoc per sacras mentis susceptionē in baptismo. **¶ Roma. 6.** **¶ Cōsepulti** erimus cum illo per baptismū ⁊ resurrectiōē in mortem **rc.** Item per penitentia nos macerando. **¶ Gal. 6.** **¶ Qui** xpi sunt carnem suā crucifixerunt cū vitijs ⁊ concupiscentijs. Item pro cōfessione veritatis moriendo sicut ⁊ christus p̄s. Preciosa in conspectu domini mors sanctorum eius. **¶ Si** ergo comortui sum⁹ ⁊ coniuuim⁹ id est sicut ipse resurrexit sic et nos. **¶ Ro. 6.** **¶ Si** conplantati facti sum⁹ similitudini mortis eius simul ⁊ resurrectiōis erimus. **¶ Deinde** agit de gloria quā sancti merent per mortis ignominia. **¶ Luc. vltimo.** **¶ Nonne** hec oportuit xpm pati. Et ideo dicit **¶ Si** sustinerim⁹ scz patienter ⁊ obprobria conregnabim⁹ id ē simul cum ipso perueniemus ad regnū. **¶ Mar. 5.** **¶ Beati** q̄ persecutiōē **rc.** **¶ Deinde** cum dicit. **¶ Si** negauerimus **rc.** ostendit consequentiā quantum ad penas. **¶ Dupliciter** autē potest aliquis peccare contra fidē. **¶ Primo** exterius negando. **¶ Secundo** interius eam deponendo. **¶ Quantū** ad primū dicit. **¶ Si** negauerimus scz coram alijs ipse negabit nos in iudicio. **¶ Matth. 25.** **¶ Amen** dico vobis nescio vos **rc.** Negare est non cognoscere eos esse de ouibus suis. **¶ Quantū** ad secundū dicit. **¶ Si** non credim⁹ id est si fidem a corde abiciamus ipse fidem suam tēnet. **¶ Unde** fidelis manet in sua fide: quia fides nihil aliud est q̄ participatio veritatis. **¶ Ipse** autem ē ipsa veritas q̄ negare se non potest. **¶ Ergo** non ē omnipotens. **¶ Respondeo** ex hoc ē omnipotens q̄ seipm negare non potest. **¶ Prof** te enim deficere magis ē pertinens ad impotentia quia

q̄ aliquid deficiat a suo esse ē per debilitatē virtutis p̄prie. **¶ Christum** autē negare seipm ē deficere a seipso hoc ergo ipm q̄ non potest negare se ē ratio perfecte virtutis. **¶ Unde** nec peccatum cadit in eum vt est dictum: nec p̄t negare suam virtutem ⁊ suā iusticia quin puniat. **¶ Mar. vltimo.** **¶ Qui** vero non crediderit condemnabit. **¶ S3** nūquid non potest deus alicui remittere penam. **¶ P̄t** quia dē secundum ordinem sapientie sue: sed contra ordinem sapientie ⁊ iusticie nō. **¶ Deinde** cuz dicit. **¶ Hoc** autēz comone **rc.** confirmat per testimoniū. **¶ Quasi** dicat. **¶ Simul** cum alijs admonet vt semper habeas in corde testificans coram deo id est testem adducens coram quo loquor. **¶ Deinde** cuz dicit. **¶ Noli** verbis **rc.** ostendit quomodo resistat infidelib⁹: ⁊ primo p̄mittit modū resistendi. **¶ Secundo** ostendit que sunt quibus resistat ibi. **¶ Prophe** na **rc.** Item primo excludit indebitum modū resistendi. **¶ Secundo** ponit debitū ibi. **¶ Sollicite** **rc.** **¶ Circa** primum primo excludit indebitū modū. **¶ Secundo** rationem assignat ibi. **¶ Ad** nihil **rc.** **¶ Dicit** ergo. **¶ Noli** **rc.** ostendit importat inordinatiōē in verbis. **¶ Potest** ergo secūdū duo intelligi: quia acrimonia loquens deprauat dupliciter. **¶ Vel** per hoc q̄ acceditur ad fauorē falsitatis quando q̄s cum confidentia clamoris impugnat veritatē. **¶ Alio** modo propter inordinatiōē quando vitur acrimonia. **¶ Vel** vltra modum debitū vel contra qualitātē persone. **¶ Sed** si moderate ⁊ cum circūstantijs debitio ⁊ p̄ veritate nō ē peccatum. **¶ Et** sic in rethorica est vnus instrumentus exhortationis. **¶ Tamē** in sacra scriptura dicit fm q̄ importat inordinatiōē. **¶ p̄me** **¶ Cor. 11.** **¶ Si** q̄s videt inter vos contentiosus eē nos non habem⁹ talē consuetudinē neq; ecclesia dei. **¶ Et** dicit verbis quia aliqui dēceptant solūz verbis improperij. **¶ Et** hoc p̄prie ē contendere. **¶ Si** hoc fit nō verbis tm̄ sed veris rationibus: hoc est disputare nō contendere. **¶ Deinde** cum dicit. **¶ Ad** nihil **rc.** ostendit rationē documēti. **¶ Nam** moderata disputatio quādo cum ratione fit ē utilis ad instructiōē: scz quando cū verbis tunc ē litigiosa. **¶ Jo** dicit. **¶ Ad** subuersiōē: ⁊ hoc dupliciter. **¶ In** modo vñ qd̄ ē certū venit in dubiū. **¶ Alio** modo quia audientes scandalizant. **¶ Prouer. 14.** **¶ Abiver** ba sunt plurima ibi frequenter egestas. **¶ In** **¶ Jac. 3.** **¶ Abi** zelus ⁊ contentio ibi incōstantia ⁊ oē opus prauum. **¶ Sed** nunquid nō sine cōtentione debet quis disputare coram populo de fide. **¶ Respondeo** distinguendū ē ex parte audientium: quia aut sunt sollicitati ab infidelib⁹: ⁊ tunc ē utilis publica disputatio q̄ simplices efficiunt magis instructi quādo vidēt errantes confutari. **¶ Si** vero nō sunt sollicitati ab infidelibus: tunc nō ē utilis disputatio sed periculosa. **¶ Itē** ē distinguendū ex parte disputantis: q̄ si disputans ē prudens ⁊ manifeste confutet aduersariū tunc debet publice disputare. **¶ Si** vero nō nullo mō. **¶ De** inde cum dicit. **¶ Sollicite** **rc.** ponit debitū modum resistendi. **¶ Et** primo quantum ad rectā intentionē. **¶ Secūdū** quantum ad rectam opationem. **¶ Tertio** quantum ad rectam doctrinā. **¶ Qui** enī vult disputare p̄mo d3 scrutari suam intētiōē vt ruz moueat bono zelo. **¶ Ideo** dicit p̄babilē deo exhibere qui scz probat **cor. 2.** **¶ Cor. 10.** **¶ Nō** enim qui seipsum cōmendat ille probatus ē sed quē de⁹ cōmēdat. **¶ ps.** **¶ Probasti** cor meum ⁊ visitasti nocte. **rc.** **¶ Itē** q̄ doctrinam quā p̄dicat ore stabiliat per opa quod nisi faciat ē confusione dignus. **¶ Jo** dicit. **¶ Operariū** inconfusibilem. **¶ Quasi** dicat. **¶ Hec** facito: si non confundaris. **¶ Item** q̄ recte tractet verbum veritatis vera docēdo ⁊ vtilia audientibus: non querens lucrum ⁊ gloriam. **¶ scōe** **¶ Cor. 2.** **¶ Non** sumus sicut plurimi adulterantes verbum dei sed ex sinceritate sicut ex deo coram deo in christo loquimur.

in epistolam II ad Timotheum II.

Lectio tertia.

Prophana autem et vaniloquia deum
tra. Multum enim proficiunt ad impie-
tatem: et sermo eorum ut cancer serpit.
Ex quibus est hymeneus et philetus: quia
a veritate exciderunt, dicentes resurrectionem
iam factam: et subuerterunt quorundam fides.
Sed firmum fundamentum dei stat: habens si-
gnaculum hoc. Cognovit dominus qui sunt
eius: et discedat ab iniquitate omnis qui in-
uocat nomen domini. In magna autem do-
mo non solum sunt vasa aurea et argentea: sed
et lignea et fictilia: et quedam quidem in honore:
quedam autem in contumelia.

Supra instruit timotheum ostendens modum generalem
quo infidelibus est resistendum: hic ostendit in speciali
quibus sit resistendum. Et primo ostendit quibus est resis-
tendum. Secundo quare ibi. Multum enim etc. Tertio quod
ibi. Iuuenilia etc. Dicit ergo. Prophana etc. Ibi ostendit
duo esse vitanda scilicet prophana et vaniloquia et referunt
ad idem vel ad diuersa. Nam prophana dicunt quasi pro-
cul a phano scilicet cultu diuino. et hec sunt documenta hec
refum et hec vitanda. Ideo dicit. Deuita prophana. Po-
test etiam dici quod hec prophana sunt que fidei repugnant: scilicet
vaniloquia fabulosa. ps. Vana locuti sunt vnusquisque ad
proximum suum. Deinde cum dicit. Multum enim etc. ostendit
quare hec sunt vitanda. et hoc dupliciter. Primo ex
nocumeto quod inferunt. Secundo ex fructu vitiationis ibi. Si
quis etc. Circa primum duo facit. quod primo ostendit quod nocent
ad fidei subuersionem. Secundo quod non possunt totaliter
fidem subuertere ibi. Sed firmum etc. Item primo ponit do-
cumentum. Secundo subdit similitudinem ibi. Et sermo.
etc. Tertio exemplum ibi. Ex quibus est etc. Dicit ergo.
hec sunt vitanda que impediunt pietatem qui cultus dei
dicit. In doctrina fidei est doctrina pietatis. Impietas
vero est doctrina contra fidem. Unde dicit. Multum pro-
ficiunt etc. id est proficiunt ad errorem siue ad erroneam do-
ctrinam. Sed hic pfectus est in malis abusus. infra. 3.
Mali hoies et seductores proficiunt in peius errantes et in
errorem mittentes. Deinde ponit eorum similitudinem
dicens. Sermo etc. Heretici enim dicunt a principio quedam
vera et vitia. sed cum audiunt euomunt mortifera. Et ideo
dicit. Sermo eorum etc. Eccl. 11. A scintilla vna augetur
ignis. et ab vno doloso augetur sanguis. Deinde cum di-
cit. Ex quibus etc. ponit ad hoc exemplum. Ibi enim duo si-
dem suo tempore corrumpebant. A quibus quidam er-
rantes conuersi sunt in vaniloquum etc. De phileto dicit
supra. 1. Quasi sunt a me omnes que sunt in asla ex quibus est
philetus et hermogenes. De hymeneo autem habet. 1. Ti.
1. Ex quibus est hymeneus etc. Et dicit. exciderunt. 1. Jo.
2. A nobis exierunt. Et hoc aggravat. quod. 2. Pe. 2. Wel-
lius enim erat eis non cognoscere viam iusticie quam post agni-
tionem retrosum conuertit. etc. Errabant autem dicentes re-
surrectionem iam factam esse. De qua Matth. 27. Multa
corpora sanctorum qui dormierant surrexerunt etc. Et
dicebant quod non est alia resurrectio expectanda. sed tunc re-
surrexerunt. Alio modo et melius quam sicut est duplex mors
ita duplex est resurrectio scilicet anime et corporis. De resur-
rectione anime habet Apoc. 20. Beatus et sanctus qui
habet partem in resurrectione prima etc. Dicebant ergo quod
omnia que dicunt in scripturis erant referenda ad resurre-

ctionem animarum que iam facta est Col. 3. Si surrexerunt
cum christo que sursum sunt querite etc. Et hic error est
etiam hodie apud hereticos et per istum subuertunt quosdam.
Et congrue dicit. et subuertunt: quod destrunt fundamen-
tu 3 fidei Act. 13. Plene omni dolo et omni fallacia filli di-
aboli et inimice omnis iusticie non desinis subuere vi-
as domini rectas. Deinde cum dicit. Sed firmum etc. ostendit
quomodo per hereses fides non est totaliter subuertenda. Et
primo quod per doctrinas hereticas non potest tota ecclesie fi-
des corrupti. Secundo ostendit quare deus permittit aliis
quos errare ibi. In magna autem etc. Item primo ostendit
immobilitatem fidei electorum. Secundo addit demonstra-
tionem ibi. Habens etc. Dicit ergo. Subuertunt. sed in
firmum etc. Hec enim fundamenta sunt illa quibus datur gratia
imobilitatis standi. Matth. 7. Fundata enim erat supra pe-
tram. Firmum quod immobile. Unde premitit ibi Matth.
7. Venerunt flumina et flauerunt venti et irruerunt in
domum illam et non cecidit etc. Dicitur firmitas dependet
primo ex diuina predestinatione. Secundo ex libero arbi-
trio nostro. Et ideo quantum ad primum dicit. Hoc firmum
fundamentum habet hoc signaculum. id est hoc est signum huius
firmitatis. Jo. 3. Qui autem acceperit testimonium eius signa-
uit: quod deus verax est. Et hec est prima pars signaculi scilicet
diuina predestinatio. quod nouit dominus qui sunt eius. et hec
est notitia diuine predestinationis. Jo. 10. Ego cognosco
oues meas. et alias oues habeo que non sunt ex hoc ouis
illi etc. Matth. 7. Non noui vos. Sed quantum ad secundum
dicit. discedat etc. Quasi dicit. Si predestinati sunt a deo
et per liberum arbitrium saluabunt. quod ex hoc quod aliqui finali-
ter non adheret peccato ostendit se esse predestinatum. Et
ponit duo que pertinent ad ordinationem in statu salutis.
Primum quod consistat fidem. Ideo dicit. Omnis qui etc.
Ro. 10. Pre confessio fit ad salutem. Secundum quod recedat
a peccato Matth. 7. Non omnis qui dicit mihi domine do-
mine intrabit in regnum celorum etc. Et ideo dicit. disce-
dat etc. Eccl. 5. Derelinquat impius viam suam etc. Quod
vero dicit. nominat non intelligit quod solum nominet ore
sed interius per fidem et extra per opus. Deinde cum dicit.
In magna etc. ponit rationem quare deus permittit aliquos
errare licet omnes diligat. Dupliciter autem potest hoc in-
telligi. quod vel in generali vel in speciali ad hunc vel illum.
Si enim querat in singulari quare dat huic donum plene
gratie et non illi. non habet rationem nisi solam dei volun-
tatem. Augustinus. Quare hunc trahat et illum non tra-
hat noli velle iudicare si non vis errare etc. Sed que quibusdam
dat et quibusdam non. non habet rationem quam assignat apostolus Ro.
9. et est eadem ratio cum ista licet per alia exempla. Ideo
enim dicit. Sustinuit in multa patientia etc. In enim quod omnia
opa que deus fecit in natura et gratia sunt facta ad manifestandum
gloriam dei Eccl. 4. 2. Gloria domini plenum est opus eius.
Sic etiam fecit diuersas creaturas ut perfectio diuine bo-
nitatis que non potest manifestari per vnam sufficienter ma-
nifestet per multas. Ita etiam considerandum est de vno ar-
tifice. in domo vna est vna fenestra altera pulchrior. Si quis
ergo querat. quare non tota domus est fenestra ratio est
quod tota domus esset imperfecta. Similiter dicit apostolus
1. Corinth. 12. Si totum corpus esset oculus: vbi audis-
tus? Sic ergo dicit apostolus in effectu gratie quia oportuit
quod deus manifestaret iusticiam et misericordiam. Si enim oculus
saluaret esset solum eius misericordia. Si omnes damna-
ret. solum esset iusticia. Et ideo deus volens manifesta-
re iram id est iusticiam etc. Et similis est ratio de perfectio-
ne ecclesie quam oportebat esse perfectam quod non esset
si non esset in ea diuersitas. In que est triplex diuersitas scilicet
bonorum et malorum. bonorum et meliorum. malorum et peiorum.
Et hanc assignans dicit. In magna autem domo id est

Explanatio sancti Thome

ecclesia etc. Baruch. 3. **D** Israel q̄ magna est domus dei
et ingens locus possessionis eius etc. Non solum sunt etc.
ubi aurea et argentea distinguunt a fictilibus. Item argē-
tea ab aureis item fictilia a ligneis. In primo comparatio
bonorum et malorum innuit. In secundo comparatio bono-
rum et meliorum. In tertio malorum et peiorum. Nam aurea et ar-
gentea sunt bona. scilicet aurea meliores: argentea minus bona.
Similiter lignea et fictilia sunt mala. sed fictilia sunt pe-
iores. lignea vero minus mala. **C**onsequenter desig-
nat diuersitatem quantum ad usum: ut bona sint vasa
in honorem sicut deputata ad honorabilem usum. mala
vero sint vasa fictilia et lignea quasi deputata in contumeliam
id est ad vilem usum. Sunt enim in hominibus quidam
scilicet sancti quasi vasa preciosa etc. 50. Vas auri solis
dum etc. Act. 9. Vas electionis est mihi iste etc. Quidam
vero sicut vasa vilia scilicet mali etc. 32. Fraudulenti vasa
pessima sunt. etc. 21. Cor fatui quasi vas contractum.
Prima vasa sunt in honore quibus debet vita eterna. Ro.
2. His quidem qui in patientia boni operis gloriam et ho-
nozem et incorruptionem querentibus vitam eternam etc.
Secunda vasa ad contumeliam. 1. Reg. 2. Qui autem
contemnat me erunt ignobiles. Et prima diuersitas que est
ex parte materie ad diuersitatem ecclesie. Vasa aurea sunt
prelati. argentea vero et lignea et fictilia tenentes infes-
torem gradum inter quos est quidam gradus. Et qui subdit
quedam in honorem etc. non est intelligendum quod vasa
aurea et argentea omnia sint in honorem. et fictilia in con-
tumeliam. quod de quocumque statu quidam saluantur: et quidam
damnantur.

Lectio quarta

Sic ergo se emundauerit ab istis:
erit vas in honorem sanctificatum
et utile domino: ad omne opus
bonum paratum. Iuuenilia autem deside-
ria fuge. sectare iusticiam: fidem: spem: cha-
ritatem et pacem cum his qui inuocant do-
minum de corde puro. Stultas autem et sine
disciplina questiones deuota: sciens quia ge-
nerant lites. Seruum autem domini non oportet
litigare: sed mansuetum esse ad omnes
docibilem: patientem cum modestia: corri-
pientem eos qui resistunt veritati: ne quando
deus det illis penitentiam ad cognoscendam
veritatem. et respiciant a diaboli laqueis: a
quo captiui tenentur ad ipsius voluntatem.

Supra ostendit quod propheta sunt vitanda per rationem sum-
ptam ex nocimento: hic ostendit idem per rationem sum-
ptam ex fructu. Et primo proponit vitandam. Secundo eius
fructum ibi. Est vas etc. Nam vitandam vocat emundationem.
Dicit ergo. quedam sunt vasa in contumeliam. Ergo
si quis emundauerit se ab istis. quod eorum consortia inquinant
ecc. 13. Qui tetigerit picem inquinabit ab ea. Et
ideo fugiendi sunt. 2. Corin. 6. Exite de medio et separa-
mini dicit dominus. et immundus ne tetigeritis etc. Fru-
ctus autem sequens est quadruplex. Primus ex ordine
ad gloriam. quia erit vas in honorem quia si sordidetur ab
illis erit in contumeliam. si emundat se in honorem. ps.
Rimis honorati sunt amici etc. puer. 25. Aufer rubiginem
de argento et egredietur vas purissimum etc. Alii effe-
ctus sunt gratie quorum primus est hominis sanctificatio
Secundus est hominis ordinatio per rectam intentionem.

Tertius per operis executionem. Quam ergo ad primam
dicit sanctificationem. 1. Corin. 6. Abluti estis: sanctificati
estis etc. Sed quantum ad secundam dicit. Utile domino. Sed
nunquid indiget seruitio nostrorum. Non. ps. Honorum meo-
rum non indiges. Sed dicit utile domino: id est utiliter
te sua cedit ad honorem domini Act. 9. Et portet nomen
meum coram gentibus et regibus et filiis israel etc. Quam-
tum ad tertium dicit. Ad omne etc. ps. Paratus sum et
non sum turbatus. Et dicit. Ad omne bonum: quod prece-
pta affirmatiua non obligant ad semper. Et ideo debet
esse paratus ut quando necesse est operetur. Deinde cum
dicit. Iuuenilia etc. ostendit qualiter propheta sunt vitan-
da. Et ponit duo vitanda. Primum est conuersatio praua
Secundum est doctrina mala ibi. Stultas autem etc. Cir-
ca primum duo facit. quia primo ostendit quid sit vitandum
Secundo quid sit sequendum ibi. Sectare etc. Dicit ergo
Dico quod debes vitare hec ut sis vas emundatum. Ideo iu-
uenilia etc. Considerandum est quod dicit hoc quia iste iuue-
nis erat. Et hec sunt desideria vanitatum exteriorum et
carnalium voluptatum. Naturale enim est iuuenibus quod hec
desiderent etc. 11. Adolescentia et voluptas vana sunt.
Cuius est duplex ratio. Una quod non sunt alia experti. Ses-
cunda quia huiusmodi delectationes naturales sunt ordi-
nate ut medicina contra labores. Natura vero in iuuenibus
laborat. et ideo inclinatur ad eas. Deinde cum di-
cit. Sectare vero etc. ostendit que sunt sectanda. Et sunt
quattuor quorum primum ordinatur ad subditos. et hec est iusticia
quod princeps est custos iusticie. puer. 20. Rex qui sedet in so-
lio iudicij dissipat omne malum in intuitu suo etc. Secundum
ordinatur ad deum: et hec est fides sine qua impossibile est
placere deo. Heb. 11. Tertium ordinatur ad proximum vniuersum
quod est charitas et pax que se extendit ad inimicos. 1.
Corin. 13. Si habuero fidem ita ut montes transferam cha-
ritatem autem non habuero: nihil sum etc. Ex charitate sequitur
gaudium. Pax autem importat ordinatam concordiam. Quod
autem subdit. Cum his qui inuocant etc. Uno modo expo-
ni potest referendo ad immediate dictum: Quasi dicat.
Sequitur in pacem cum his etc. Quod autem dicit. de corde pu-
ro. ponit quod non est speciosa laus etc. Sed Heb. 12. dicit
Pacem sequimini cum omnibus. Quare ergo dicit hic
de corde puro? Respondeo. dicendum est quod quantum in no-
bis est debemus habere pacem cum omnibus si fieri pos-
test. sed non potest esse pax inter bonos et malos quod pax di-
cit concordiam que non potest haberi cum malis. Alio mo-
do legitur cum his etc. ut referatur ad torum precedens. Quasi
si dicat. Ita sectare iusticiam paces et omnia sicut et illi qui
inuocant etc. Deinde cum dicit. Stultas autem etc. hor-
tatur ad vitandam doctrinam malam. Et primo docet quid sit
vitandum. Secundo quid sit sectandum ibi. Sed mansue-
tum etc. Circa primum duo facit. quod primo proponit docu-
mentum. Secundo rationem assignat ibi. Sciens quod etc.
Vitande sunt questiones stulte quantum ad materiam: quia
sunt de stultis id est de his que contrariantur sapientie id
est de his que sunt contra diuinam sapientiam. Vas enim non
debet homo mouere. sed eis resistere Iere. 10. Stultus
factus est omnis homo a scientia sua. Dicit autem sine di-
sciplina quantum ad modum: quod clamose sunt. Vel sine dis-
ciplina ex parte eorum de quibus dubitatur verum si veritas in du-
bium id quod tota ecclesia tenet. Job. 34. Job autem stulte
locutus est et verba eius non sonant disciplinam etc. Que-
stiones autem intantum sunt amande in quantum ducunt ad ve-
ritatem per hoc quod oportet quod omnes vnum dicant. Que-
stiones autem stulte non ducunt ad veritatem sed ad litem:
que est vitanda etc. 58. Ecce ad lites et contentiones ies-
lunatis etc. Et ideo dicit. Seruum autem domini etc. id est cum
qui se dat seruitio domini. 1. 1. 3. Non litigiosus. De

in epistolam II ad Timotheum III.

inde cū dicit. Sed mansuetus etc. ostendit qd sit sectandū. Et pmo ponit documentū. Secūdo rōe 3ibi. Ne qñ det etc. Itē pma in duas. qz primo proponit quoddam generale ad omnes. Secūdo quedāz necessaria ad singulos ibi. Docilem etc. Generale quod debet habere qui vult disputare est qz sit mansuetus. ps. Docebit mites vias suas. Est enī mansuetudo virtus cōpescens ab ira qz perturbat iudiciū rationis que necessaria est in questione et iudicio veritatis Mat. 11. Discite a me qz mitis sum et humilis corde etc. In speciali autem debet habere respectu superiorum docilitatem. respectu psecutorum patientiam. respectu falsorum doctorum correctionem. Quantum ad primū dicit docile id est paratū corrigi a quocūqz. Et hec est sapientia celestis Jac. 3. Que autē desursum est sapientia primum quidez pudica est. deinde autē pacifica. modesta suadibilis etc. Quantum ad secundum dicit. Patientem. ps. Bene patientes erunt vt annunciet. puer. 19. Doctrina viri per patientiam noscitur etc. Quantum ad tertium dicit. Cum modesta quia correctio debet esse modesta Gal. 6. Vos qui spūales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis etc. Deinde cum dicit. Ne quando etc. assignat rationem vitiationis. et respondet cuidam ta cite questionī. Possēt enī aliquis dicere. Nō resistit veritati. et ideo iminet necessitas corrigendi. Respondeo qz deus pater eos potest reducere ad penitentiam et ad hoc debet iustus niti. Et primo pmittit penitentiam quaz debet intendere cōtra aduersarios. Secūdo penitentie fructus. Tertio penitentie necessitates. Dicit ergo. Ne quando id est vt deus aliquando det eis penitentiam. qz ex superbia resistunt quibus difficile videt dari penitentiam. Sic excludit errorem pelagij qui dicit dona gratie esse ex operibus nostris. quod per hoc patet esse falsum. quia etiam principium bonorum scz penitentia datur a deo. Tēn. 5. Cōuerte nos domine ad te et cōuertemur Esa. 26. A timore tuo cōcepimus. Fructus vero penitentie duplex est: scz cognitio veritatis et liberatio a potestate diaboli. Quantum ad primū dicit. Ad cognoscendam veritatem. quia quando ex malicia resistit veritati ipsa malicia sua excecatur eos. quando ergo malicia auferit cognoscunt veritatem Jo. 8. Et cognoscetis veritatem. Quantum ad secundū dicit. Et respiciant etc. id est ab occasio nib⁹ errorū ex parte intellect⁹: sicut false fantasie. et ex parte affectus sicut sunt inuidia superbia et huiusmodi. Necessitas autem penitentie est magna quā nisi habeant diaboli dominat eis. Unde dicit. A quo captiui etc. qz qui facit peccatum seruus est peccati. Jo. 8. Et dicit ad ipsius voluntates scz sectandā. Vel vt de homine faciat voluntatem suam. Sed contra. Nō statim precipitaz sicut vellet. Dicendum est qz adipiscitur q̄tum pmittit sibi: sed difficile est qz ei auferatur. Esa. 49. Nunquid tollet a forti preda aut quod captum fuerit a robusto saluum esse poterit.

Capitulum tertium

Doc autez scito qz in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa: et erunt homines seipos amantes: cupidi: elati: superbi: blasphemī: parentibus nō obedientes: ingrati: scelesti: sine affectione: sine pace: criminatores: incontinentes: immites: sine benignitate: proditores: pterui: tumidi: et voluptatum amatores magis q̄ dei: habētes

speciem quidem pietatis: virtutem autem eius abnegantes.

Supra instruit eū quō resistat tribulationib⁹ et p̄cūlis p̄sentib⁹: hic ostendit quomō sit contrā futura. Et pmo p̄nūciat futura p̄cula. Secūdo ostendit idoneitatem suā ad resistendum ibi. Tu autē affectus etc. Tertio ostendit qualiter resistat ibi. Testificor etc. Circa primū duo facit qz pmo p̄nūciat pericula nouissimoz temporū. Secūdo ostendit quomodo eorū vitia sunt etiam modo vitanda ibi. Et hoc deuita etc. Item pma in duas. qz pmo p̄nūciat esse futura pericula in nouissimis temporib⁹. Secūdo ad causam periculoz ibi. Et erunt homines etc. Dicit ergo. Dixi deuita prophana etc. Nō solum autē sunt hęc modo vitanda: s̄ in futuro restant etiā quedāz alia vitanda Et dicunt nouissimi dies qui sunt propinqui nouissime diei. Jo. 5. Ego resuscitabo eum in nouissimo die. Sen. penultimo. Congregamini vt annūciem q̄ ventura sunt vobis diebus nouissimis. Et adde. Instabunt tempora periculosa etc. Mat. 24. Eritis odio oibus gentibus p̄pter nomen meum. Causa horum est iniquitatis abundantia. Mat. 24. Quoniaz abundabit iniquitas refrigescet charitas multorum. Quia fides et charitas vel annullabit vel totaliter peribit. quia quanto magis aliqd elōgat a suo p̄ncipio: tanto plus deficit. Et ideo in tempore illo magis deficient fides et charitas: quia plus elōgant a christo. Luc. 18. Filius hominis veniens putas inueniet fidem in terra: Et circa hoc primo ponit iniquitatis radicem. Secundo diuersas eius species. Radix autē totius iniquitatis est amor sui ipsius. Duplex autē amor duplicem ciuitatē facit. Sed contra. Quilibet naturaliter diligit se. Respondeo. dicendum est qz in homine duo sunt: scz natura rationalis et corporalis. Quantum ad intellectualem seu rationalem que interior homo appellat vt dicit. 2. Corin. 4. Homo debet plus se diligere q̄ omnes alios. qz stultus est qui vult peccare vt alius os a peccatū retrahat. sed quantum ad exteriorē hominē laudabile est vt alios plus diligat q̄ se. Unde illi qui se sic nō amant sunt vituperabiles. Phil. 2. Omnes que sua sunt querūt: non que iesu christi. Et hac radice diuerse sunt species iniquitatis. Unde dicit. Cupidi elati etc. Et circa hoc tria facit. qz pmo ponit peccata que sunt in abusu rerum exteriorum. Secundo que pertinent ad inordinationem hominis ad alios ibi. Blasphemi etc. Tertio que ad seipsum ibi. Incontinentes etc. Duo autē sunt ī reb⁹ exteriorib⁹ scz abundantia diuitiaz et excellētia honorū. Quantum ad primū dicit. Cupidi. Et cupiditas pmo ponit qz est radix oīum malozum. Vel est p̄p̄nua amorū sui ipsius que ē ad bona exteriora. Quantum ad se cundū dicit. Elati. Elatio est species superbie que sunt quattuor. Una quando aliquis attribuit sibi quo caret. Secunda quando quod ab alio habet attribuit sibi ac si haberet a se. 1. Corin. 4. Quid habes quod non accepisti etc. Tertia quando attribuit sibi quod habet ab alio: s̄ meritis proprio. Luc. 18. Ieiuno bis in sabbaro etc. Quarta quando singulariter vult videri supra omnes. et hec est elatio. ps. Domine nō est exaltatus cor meum etc. Dicit superbi reducit ad alias species superbie. Jac. 4. Deus superbis resistit: humilibus autē dat gratiam. Consequenter ponit vitia quantum ad alios. Et pmo q̄tum ad superiores. Secundo quantum ad equales ibi. Scelesti etc. Superior est triplex scz deus. et contra hūc dicit. Blasphemi Esa. 1. Dereliquerūt dominū blasphemauerunt sanctum israel: abalienati sunt retrosum. Item parentes. et q̄tum ad hoc dicit. Parentibus non obedientes. 1. Reg. 15. Quasi peccatum ariolandi est repugnare. et quasi scelus idolatrie nolle acquiescere.